

องค์ความรู้ด้านการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

การผลิตอินทผลัม

สวนอินทผลัมน้องสา อุดรธานี
นางสาวอรภาณี กิจพีรชัยพงศ์
(น้องสา)

สำนักงานเกษตรเกษตรอำเภอวังสามหมอ
สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี
กรมส่งเสริมการเกษตร

การถอดองค์ความรู้การทำเกษตรจังหวัดอุดรธานี

"สวนอินทผลัมน้องสา อุดรธานี"

นางสาวอรภาณีย์ กิจพรชัยพงศ์
(น้องสา)

"สวนอินทผลัมน้องสา อุดรธานี"

อรภาณีย์ กิจพรชัยพงษ์

นายรัตนพล ภาคาพรต

นางสาวอรภาณีย์ กิจพรชัยพงษ์ (น้องสา) และนายรัตนพล ภาคาพรต อายุ 38 ปี เป็นเจ้าของสวนอินทผลัมในตำบลบ่อยาว อำเภอวังสามหมอ ซึ่งนายรัตนพลเล่าว่า ตนเป็นชาวจังหวัดอุดรธานี ได้แฟนเป็นคนอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ชื่อนางสาว อรภาณีย์ หรือน้องสา กิจพรชัยพงษ์ โดยเดิมทีมีการทำไร่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าค่าใช้จ่ายในการปลูก ทั้งค่าแรง ค่าปุ๋ย ไม่คุ้มกับการลงทุน จึงได้หันมาทดลองปลูกอินทผลัมดู โดยการศึกษามาจากสื่อต่างๆ ทั้งทางยูทูปและไปศึกษาดูงานจากสวนต่างๆ ซึ่งตอนแรกก็ลองผิดลองถูก โดยปลูกด้วยเมล็ด ปลูกอยู่หลายสายพันธุ์พอต้นใหญ่ บางต้นก็เป็นตัวผู้บางต้นก็เป็นตัวเมีย ปลูกอยู่นานไม่ประสบความสำเร็จ จึงหันมาปลูกแบบเนื้อเยื่อแทน ใช้สายพันธุ์บาฮี ปีที่ 5 ปีที่ 6 ก็เริ่มให้ผลผลิต แต่ละต้นน้ำหนักกว่า 40-50 กิโลกรัม ราคาอยู่ตามขนาดของผล มีเกรดเอ เกรดบี และเกรดซี ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกอยู่ 2 แปลงๆแรก 6 ไร่ ให้ผลผลิต 4 ไร่ แปลงที่ 2 ปลูก 4 ไร่ ให้ผลผลิต 3 ไร่ โดย 1 ไร่ปลูกได้ 25 ต้นขนาด 8X8 เมตร ผลผลิตที่ออกมาส่วนใหญ่มักมีคนมาจองเอาไว้แล้ว เชื่อว่าตลาดอินทผลัมยังไม่ได้อีกไกล ตอนนี้เตรียมขยายแปลงปลูกเพิ่ม

สายพันธุ์อินทผลัม

สายพันธุ์ที่มีการปลูกในพื้นที่

- บาฮี
- โคนินซี
- อัมเอสดาฮาล
- ซิชอันสัน

สายพันธุ์

- บาฮี

- โคนินซี

- อัมเอสดาฮาล

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอินทผลัม

1. ต้น

อินทผลัมเป็นไม้ผลยืนต้นมีความสูงได้
ถึง 20 - 50 เมตร หรืออาจได้มากกว่านั้นขึ้น
อยู่กับสภาพแวดล้อมในการปลูก ขนาดเส้น
ผ่านศูนย์กลางลำต้นทั่วไปจะอยู่ที่ประมาณ
30-40 เซนติเมตรขึ้นอยู่กับสายพันธุ์

2. ก้านใบและใบ

ก้านใบจะมีความยาวประมาณ 3 - 5 เมตร
คล้ายขนนก โดยบริเวณโคนของก้านใบจะมี
หนามที่แหลมคม ใบจะมีความยาวประมาณ 30
- 50 เซนติเมตร

3. ช่อดอก

ช่อดอกอินทผลัมจะแทงออกมาตามซอกก้านใบ ลักษณะเช่นเดียวกับมะพร้าวนิยมเรียกกันว่า จั่น มีลักษณะเป็นกาบ สีน้ำตาล หลังจกมีการแทงจั่นโดยประมาณ 20 วัน กาบจั่นจะ
แตกซึ่งจะทำให้เห็นดอกที่อยู่ภายใน สีดอกจะมีสีขาว และดอกเพศผู้กับดอกเพศเมียจะอยู่
คนละต้น เกสรตัวผู้จะมีลักษณะเป็นแป้นฝุ่นสีครีมขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ส่วนเกสรตัวเมีย
จะมีลักษณะเป็นเม็ดกลมๆ เท่าหัวไม้ ชีด สีไข่มุก

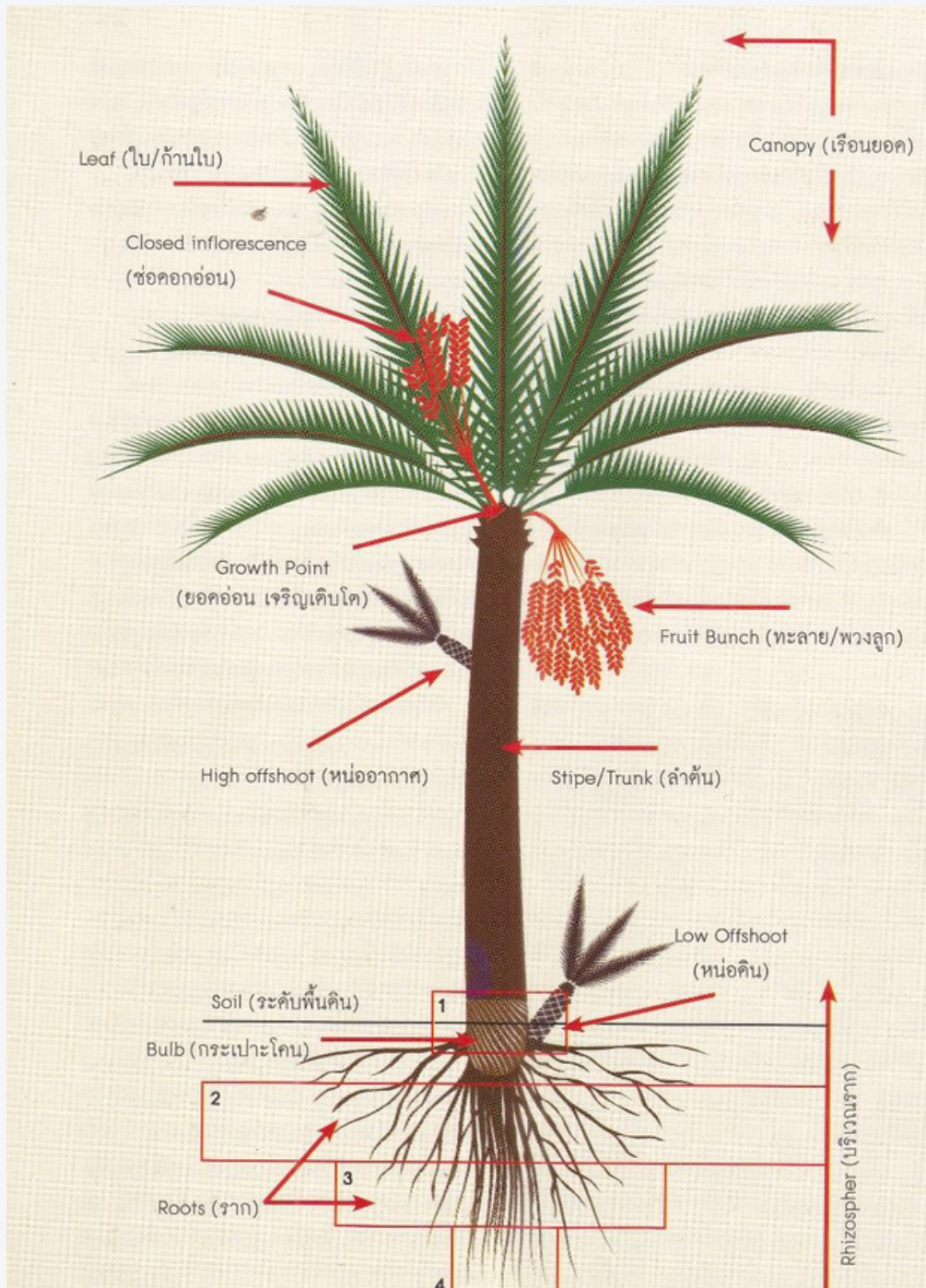
4. ผล

ผลแก่อินทผลัมจะมีหลายลักษณะเช่น ผลกลม ผลรี ผลรียาวคล้ายนิ้วมือ สีจะมีทั้ง
สีเหลือง สีแดง สีส้ม หรือสีแดงเข้มไปจนถึงม่วง ลักษณะและขนาดของผลขึ้นอยู่กับสายพันธุ์

ที่มา: อำพล,2562

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอินทผลัม

<http://ir.mju.ac.th/dspace/bitstream/123456789/29/1/5801302011.pdf>

ที่มา: อำพล, 2562

การขยายพันธุ์อินทผลัม

การขยายพันธุ์พืช คือ การเพิ่มจำนวนต้นพืชที่มีอยู่ให้มีจำนวนมากขึ้นโดยใช้ส่วนต่างๆ ของพืช การขยายพันธุ์ของอินทผลัมสามารถขยายพันธุ์ได้ทั้งหมด 3 วิธี คือ การเพาะเมล็ด การแยกหน่อจากรากต้นแม่ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1. การเพาะเมล็ด

การเพาะเมล็ด คือ การขยายพันธุ์แบบอาศัยเพศ ขยายพันธุ์ได้เร็ว ต้นกุ่มในระยะเริ่มต้นต่ำ กว่าวิธีการอื่นๆ แต่เนื่องจากอินทผลัมเป็นพืชที่ไม่สมบูรณ์เพศเมล็ดที่ได้ อาจมีโอกาสเป็นต้นตัวผู้และ ต้นตัวเมียได้อย่างละครึ่ง ซึ่งจะไม่สามารถทราบเพศได้ทันที หลังจากการเพาะเมล็ด แต่ต้องรอจนกว่า อินทผลัมจะออกดอกจึงจะทราบเพศได้อย่างชัดเจน หากได้ต้นตัวเมียไปปลูกลูกที่ได้ก็อาจไม่เหมือนต้นแม่ เนื่องจากผลผลิตที่ได้ของอินทผลัมมาจากการผสมกับข้ามต้นจึงถือว่าเมล็ดที่ได้เป็นพันธุ์ ลูกผสม คุณภาพทั้งขนาดและรสชาติจึงอาจจะแย่งหรือใกล้เคียงกับต้นแม่ก็ได้

- ข้อดีของการเพาะเมล็ด
 - ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว ต้นกุ่มต่ำ เจริญเติบโตได้ดี
 - มีรากแก้ว สามารถหยั่งในดินได้ลึกหาน้ำและอาหารได้ดี
 - ทำได้ทุกฤดูกาล
- ข้อเสียการเพาะเมล็ด
 - อินทผลัมเป็นพืชที่ไม่สมบูรณ์เพศ การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้จึงไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าต้นไหนเพศผู้ ต้นไหนเพศเมีย
 - ต้นที่ได้จะมีลักษณะทางพันธุกรรมที่แตกต่างออกไปจากต้นแม่ เช่น บางต้นอาจมี การเจริญเติบโตที่ช้า-เร็ว ผลโต ผลเล็ก ความฝาด ความหวาน สีสับ จะไม่เหมือนกัน ส่งผลให้การควบคุมผลผลิตทำได้ยาก

ที่มา : <https://wutza.com/how-to-sow-date-palm-seeds/>

การขยายพันธุ์อินทผลัม

2. การแยกหน่อจากต้นแม่

การแยกหน่อเป็นการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ ต้นที่ได้จะเป็นสายพันธุ์ที่มีลักษณะเหมือน ต้นแม่ทุกประการ แต่อินทผลัมสามารถให้หน่อได้เฉลี่ยประมาณเพียง 20 - 30 หน่อ/ต้น ตลอดอายุ ซึ่งจำนวนหน่ออินทผลัมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ เช่น อินทผลัมที่ให้หน่อได้เยอะ คือ อินทผลัมสายพันธุ์ Zahidi, Berim และ Hayari สายพันธุ์ที่ให้หน่อน้อย คือ Mektoum และ Barhi หน่อจะเกิดขึ้นที่ซอกใบ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 - 5 ปี ถึงจะสามารถนำมาปลูกได้ โดยหน่อจะ กะเลยเกิดขึ้นในช่วงไม่เก็บ 15 ปีบรค และ รดยกไปปลูกได้ปีละประมาณ 3-4 หน่อ วิธีนี้จึงไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ในปริมาณมากและใช้เวลานาน

- ข้อดีของการแยกหน่อจากต้นแม่
 - หน่อที่แยกจากต้นแม่จะมีพันธุกรรมเหมือนต้นแม่ทุกประการ
 - สามารถทราบเพศได้อย่างชัดเจน
 - ผลผลิตที่ได้จะเหมือนกับทุกต้น
- ข้อเสียการแยกหน่อจากต้นแม่
 - ราคาหน่อสูง เนื่องจากหน่อที่ได้มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ
 - ต้องดูแลเอาใจใส่ในระยะแรกที่แยกหน่อมาปลูก เพราะสามารถเกิดเชื้อรารากเน่าโคนเน่าได้ง่าย

ที่มา : กลุ่มอินทผลัมแห่งประเทศไทย

การขยายพันธุ์อินทผาลัม

3. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อหรือการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ เป็นการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศเช่นเดียวกับการแยกหน่อจากต้นแม่ คือการนำชิ้นส่วนต่างๆ ของพืชมาเลี้ยงในอาหารสังเคราะห์ ในสภาพปลอดเชื้อ เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์อินทผาลัมที่ทราบเพศชัดเจน และขยายพันธุ์ได้ในปริมาณมากอย่างรวดเร็ว เทคนิคนี้นิยมใช้ในการขยายพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์กรรม งานด้านโรคพืช และการเก็บรักษาพันธุ์พืช

- ข้อดีของการแยกหน่อจากต้นแม่
 - ง่ายและได้ต้นกล้าจำนวนมาก
 - กำหนดเพศได้ชัดเจน ปลอดโรค มีลักษณะพันธุ์กรรมเหมือนต้นแม่พันธุ์ให้ผลผลิตสม่ำเสมอ และเป็นวิธีขยายพันธุ์ที่น่าเชื่อถือ
- ข้อเสียการแยกหน่อจากต้นแม่
 - ต้นกุ่ม เนื่องจากใช้เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในต่างประเทศมีต้นกุ่มสูง เมื่อต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศด้วยแล้ว ผ่านการจัดกาทางด้านภาษีนำเข้าอะไรต่างๆ แล้ว จึงมีราคาสูง

ที่มา : กลุ่มอินทผาลัมแห่งประเทศไทย

การปลูกและการดูแลรักษาอินทผลัม

1. การปลูกอินทผลัม

- การเตรียมพื้นที่ปลูกอินทผลัมปัจจัยแรกคือ พื้นที่ต้องได้รับแสงแดดตลอดทั้งวัน ปลอดภัยจากอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแหล่งน้ำ สามารถให้น้ำได้ในหน้าแล้ง ระยะห่างในการปลูกที่เหมาะสมคือ 7 x 7 เมตร หรือ 8 x 8 เมตร เนื่องจากอินทผลัมเมื่อโตเต็มที่จะมีทรงใบกว้างยาวโดยประมาณ 3.2 - 3.5 เมตร ขนาดของหลุมที่เหมาะสมคือขนาด 80 x 80 x 80 เซนติเมตร และ 100 x 100 x 100 เซนติเมตร (กว้างxยาวxสูง) รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ชุยมะพร้าว ชี้เท้าแกลบ แกลบหลัก แล้วนำดินที่ขุดขึ้นมา 3 ส่วน ผสมกับปุ๋ยคอก 1 ส่วน ตมกลับลงไปใบหลุมสูงจนเป็นเนิน แล้วนำต้นกล้าลงปลูกให้กระปุกโคนต้นกล้าเสมอดีกับหน้าดิน

2. การให้น้ำ

- อินทผลัมเป็นพืชที่ต้องการน้ำพอสมควร เมื่อต้นอินทผลัมเจริญเติบโตได้ประมาณ 3 ปีขึ้นไป จะเริ่มกระบวนการสะสมอาหารในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม
- เริ่มสร้างตาออกภายใน ซอกของกาบใบภายในลำต้นเป็นช่วงที่ต้องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง จะทำให้ต้นอินทผลัมสะสมสารอาหารอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างตาออกที่สมบูรณ์ และจะต้องให้น้ำแบบนี้ จนกว่าจะเข้าฤดูฝน จากนั้นพิจารณาตามความเหมาะสมจากสภาพอากาศ แต่ไม่ควรปล่อยให้ต้นขาดน้ำ

3. การใส่ปุ๋ย

- ในแปลง มีการผลิตอินทผลัมแบบอินทรีย์ ใส่ปุ๋ย ปุ๋ยคอก ปุ๋ยมูลไก่ 2 ครั้ง

การปลูกและการดูแลรักษาอินทผาลัม

4. การตัดแต่งใบ

- การตัดแต่งใบเก๋ารวมถึงการตัดหนาม (เฉียงแหลม) ทั้ง ปกติจะตัดปีละ 1 ครั้งในช่วงเดือน มกราคม หรือช่วงที่ต้น เริ่มแทงลั่นออกมา เพื่อเตรียมการผสมเกสร ไม่ให้ใบเก๋า เป็นที่อยู่อาศัยของ แมลง และป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายใน ขณะทำงาน เนื่องจากบริเวณโคนใบอินทผาลัมจะมีหนามที่แข็ง และยาว การตัดใบเก๋า ต้องตัดเฉพาะก้านใบด้านล่างเท่านั้น ให้ก้านใบยังคงแผ่กว้างออกไปรอบๆ ต้น ไม่ควรตัดก้านใบ ด้านข้างรอบต้นออกเพราะต้นจะเหี่ยวใบน้อยเกินไป
- ข้อควรระวังคือ ต้องอย่าให้เกิด ผลบริเวณลำต้นเพราะ จะทำให้ด้วงงวงง เข้ามาวางไข่ที่บริเวณรอยแผลได้

5. การผสมเกสร

- อินทผาลัมมีต้นตัวผู้และต้นตัวเมียแยกต้นกัน การผสมโดยวิธีธรรมชาติคือลมและแมลงจึงทำให้ อินทผาลัมติดลูกไม่ตก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ แรงงานคนช่วยสำหรับการผสมเกสร ปกติแล้ว อินทผาลัมต้นตัวผู้จะออกดอกก่อนต้นตัวเมีย จึง ต้องดำเนินการเก็บเกสรต้นตัวผู้ไว้รอผสมให้กับ เกสร ต้นตัวเมีย เมื่อจั่นตัวผู้แตกดอกออกมาเห็น กลีบดอกสีขาวเป็นแฉกๆ ให้นำถุงพลาสติกมา คลุมแล้วผูก ปากถุงไว้จากนั้นตัดช่อดอกออกมา แล้วนำมาเขย่าจะได้ละอองเกสรตกลงมา ให้นำ ละอองเกสรมาใส่ ถุงแล้วใส่อากาศออกปิดปาก ถุงให้สนิทแล้วนำไปเก็บไว้ในตู้เย็นช่องปกติ ช่วง เวลาที่เหมาะสมสำหรับ การผสมเกสรคือช่วงเช้า โดยนำเกสรต้นตัวผู้ที่เก็บไว้บางส่วนมาใส่ถุง พลาสติกเขย่าถุงให้ละอองเกสร ฟูกระจายใน ถุง แล้วนำไปครอบดอกตัวเมียเขย่าให้ละออง เกสรผสมกับโดยควรทำซ้ำอีก 1 ครั้งในวัน ต่อมา หากหลังการผสมเกสรไปแล้ว 4 - 6 ชั่วโมงเกิด ฝนตกจะต้องดำเนินการผสมเกสรใหม่ เพื่อให้ อินทผาลัมติดผลได้ดีขึ้น

ดอกตัวผู้ (ซ้าย) และ ดอกตัวเมีย (ขวา)
ที่มา : <https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article.24777>

การปลูกและการดูแลรักษาอินทผลัม

6. การตัดแต่งช่อผล

- จะต้องทำการผลิตผลอินทผลัมบางส่วนในช่วงที่ผลยังมีขนาดเล็กออกบ้าง เพื่อให้ผลอินทผลัมที่เหลืออยู่มีขนาดใหญ่ มีคุณภาพที่ดี สุกเร็ว มีราคาสูง เป็นที่ต้องการของตลาด โดยจำนวน ผลที่เหมาะสมอยู่ที่ประมาณ 20 - 25 ผลต่อก้าน และต้องมีประมาณ 40 - 45 ก้านต่อช่อ เนื่องจาก หากปล่อยให้แต่ละช่อมีจำนวนก้านและมีผลผลิตตกมากจนเกินไปจะทำให้ผลที่ได้มีขนาดเล็กและมีผล ที่ไม่สมบูรณ์

การเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทผลัม

- ต้นอินทผลัมอายุ 2-4 ปี เริ่มให้ผลผลิต สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แล้ว
- ผลผลิตที่ได้ พื้นที่ 3 ไร่ ให้ผลผลิตจำนวน 4 ตัน ตัดผลผลิตได้เมื่อครบ 150 วันหลังจากออกดอก ถ้าหากตัดก่อน 150 วัน ผลอาจจะเหี่ยวได้
- หลังการเก็บเกี่ยว
 - คัดผลเหี่ยวออก
 - พันพลาสติกที่ขั้ว เพื่อลดการคายน้ำ
 - จัดเตรียมเพื่อขนส่งโดยตรง (รับเองหน้าสวน ขนส่งจำหน่ายตลาดหลัก และท้องถิ่น)

ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ที่อยู่ : ม.1 บ้านปะยาว
อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี
โทร : 088-1238351

facebook : สวนอินทผลัมน้องสา - อ.วังสามหมอ

